

[Kofod-Svendsen]

lem freden og friheden, en sammenhæng, som også talrige systemkritikere i Øst – f.eks. Andrej Sakharov i Sovjetunionen og Charta 77-bevægelsen i Tjekkosllovakiet – med rette har understreget gang på gang.

Med disse bemærkninger vil jeg sige, at vi fra Kristeligt Folkepartis side stærkt vil opfordre også det danske erhvervslivs mange organisationer til at forberede sig på at spille en aktiv rolle i Østeuropa og koordinere dette arbejde, og vi ser også med forventning frem til resultaterne af Udenrigskommissionens arbejde. Vi mener, der er kommet nogle nye udfordringer, som også må bearbejdes i det vigtige arbejde.

Ivar Nørgaard (S):

Alle ordførere har udtrykt glæde over den udvikling, der har fundet sted og stadig finder sted i Østeuropa, og også udtrykt ønske om – og de fleste også vilje til – at Danmark på bilateral basis gør en stor indsats både for at hjælpe med, at de andre kan praktisere noget mere demokrati og også ved at hjælpe dem økonomisk.

Men ud over, hvad Danmark kan gøre på bilateral basis – og det er der jo selvfølgelig grænser for globalt set – har vi også mulighed for at gøre en indsats i de to europæiske organisationer, der netop behandler disse to emner: mere demokrati/menneskerettigheder på den ene side og økonomien på den anden side, altså Europarådet og EF.

Hr. Bjørn Elmquist var inde på, at der nu var 4 lande, der havde fået speciel gæstestatus i Europarådet. Det drejer sig om Ungarn, Polen, Jugoslavien og Sovjetunionen. Det giver os en stor chance for både at påvirke udviklingen i de 4 lande i den rigtige retning og at få disse 4 lande til sammen med os at presse de resterende Østlande til at gå videre.

Sagen er den, at man som betingelse for at opnå gæstestatus i Europarådet ikke blot skal have tilsluttet sig principperne om menneskerettighederne, men også være begyndt at implementere disse principper, og det har vi altså kunnet vurdere at Sovjetunionen, Jugoslavien, Polen og Ungarn har gjort. Men det er bemærkelsesværdigt, at Sovjetunionen altså har accepteret, at disse betingelser skulle være opfyldt, og også accepteret, at vi ikke mener, at de er opfyldt i de resterende medlemmer af Comecon. Og derfor er der i hvert fald væsentlige kræfter i Sovjetunionen, som også håber på, at

man gennem Europarådet kan påvirke udviklingen i de resterende østlige og centraleuropæiske lande i retning af mere demokrati og praktisering af menneskerettigheder.

De er også med til at lægge specielt pres på enkelte af de østeuropæiske lande, f.eks. Rumænien i dets behandling af mindretallene. I Europarådet har man vedtaget udtalelser, som direkte er blevet støttet af Polen, og som Ungarn naturligvis også har støttet, da det er Ungarn, det i meget høj grad går ud over. Men Sovjetunionen har altså også accepteret, at man nu lægger et pres på Rumænien, for at det skal behandle mindretallene dér anderledes.

Til sidst vil jeg kort omtale EF, hvor vi jo også har en mulighed for at støtte udviklingen ved, at EF i højere grad bidrager til, at de Østlande, der har indledt denne demokratiske vej, får større muligheder for samhandel med EF. Vi bør både i Comecondrøftelserne og i drøftelserne om, hvordan vi skal opbygge unionen, være opmærksomme på, om det er til fordel eller ulempe for udviklingen i Østeuropa. Og dér skal vi være varsomme med at opbygge en tæt union, der på den måde kommer til at udelukke østeuropæernes adgang til EF. Det er klart, at stiller man for store betingelser om gensidighed, sådan som man er ved at gøre ved opbygningen af det indre marked, kommer man i praksis til at lukke Ungarn, Polen, Sovjetunionen og Jugoslavien ude.

Jeg vil gerne understrege over for udenrigsministeren, at jeg tror, det er vigtigt, at Danmark gør sig til talsmand for, at hvad man gør på disse felter, ikke må komme disse lande til skade, men man må tværtimod sørge for, at de kan indpasses i systemet, så de får en mulig økonomisk fordel og dermed en chance for at praktisere deres demokrati. Mange af dem står jo også med ønsket om på et eller andet tidspunkt at blive medlem af EF, og det er klart, at gøres det til en for snæver politisk-økonomisk union, kan de meget vanskeligt blive medlemmer.

Så jeg vil opfordre udenrigsministeren til også at tage den betragtning med som et dansk synspunkt i de videre forhandlinger om udviklingen i EF.

Trøjborg (S):

Som Socialdemokratiets ordfører, fru Ritt Bjerregaard, sagde i sin tale, vil Socialdemo-